

אין כתירס לתחמיץ

התירס מניב יבולים גבוהים לדונם, נוח להחמצה ומעלה את תנובות החלב והבשר.

לרוי ר. מתיוס בקאליפורניה היה בשנה שעבר רה שדה תירס בשלחין והוא קצר ממנו ירק להחמצה בשיעור של 11.5 טונות לדונם. הוא הותיר חלק מן השדה להבשלה ואחר כך אסף את אשכוליו. הוא קיבל יבול גרגרים של 1450 ק"ג לדונם.

אולם בדיונונו על יבוליו הגבוהים של התירס להחמצה עדיין לא מצינו את הנושא מכל צדדיו. האיכות חשובה בדיוק באותה המידה, ואולי אף יותר. ואשר לאיכות, הרי כל וועדת שופטים שהיא תסכים אתי כי האיכות נמדדת לפי תכולת הגרגרים בתחמיץ.

התירס מותאם כה יפה מטבעו להחמצה עד כי אפשר לחכות בשלווה עד שיבשיל כליל בשדה בטרם נבוא לקצרו להחמצה. פירושו של דבר, אנו יכולים לחכות עד שגרגריו מלאו יפה. לאחר זאת לא יתווספו לאשכולים כל חמרי מזון שהם אם ננית עוד את הצמחים בשדה מבלי לקצרם. המועד הנכון לקצירת הצמחים הוא כאשר תכולת המים בגרגרים הנה בגבולות 50% ואילו אחוז המים בגבעולים ובעלים הנו בערך 70-75. זו הנתייה הניתנת על ידי ק. מ. האריסון, המומחה לגידולי מספוא מאוניברסיטת מישיגאן.

האריסון טוען כי תירס המניב 10 טונות ירק יוסיף למשקל 450 קילו חומר יבש אם יניחו לגרגריו שיכילו במקום 70 אחוז מים רק 50 אחוז.

בלשון החקלאי ביטא את אותו הרעיון פליכס וויט ממישיגאן: „המתן עד שיתמלאו גרגרי התירס כדבעי, או במלים אחרות — הנח לתירס להבשיל כל עוד משתמרים עליו בירקותם במידת הצורך.

אין כלל בדעתנו לקצר את תקופת הצמיחה ולמלא את מיכל ההחמצה שלנו בתירס שטרם הגיע למלוא התפתחותו.

בוקרים רבים נוהגים לקצור את התירס בעוד גרגריו נמצאים בהבשלת החלב, בהיותם סבורים כי גרגרים בשלים מדי בתחמיץ עוברים דרך

התירס הינו עדיין מלך גידולי התחמיץ. בקר קעות טובים עולה הוא על כל שאר הגידולים.

ואמנם, כיצד יוכרע גידול המעניק לך 7.5 טונות לדונם? בתחמיץ תירס הנך זוכה בעת ובעונה אחת גם למספוא גס וגם למזון מרוכז (גרגרים). התירס הופך לתחמיץ מאיכות מעולה ביותר. ולגבי הפרות הנו מאכל תאוה מאין כמוהו.

7.5 טונות לדונם נראים בעיניך כיבול שראוי להתכבר בו? אף בצפון ארצות הברית אפשר לזכות בו.

הרלי צ'אפמן הוכיח זאת במדינת מישיגאן כאשר „כיסה" 8 דונמים בובל אורגאני, הוסיף לזה 90 קילו לדונם דשנים משובחים והצניע את רובו, ואחר כך זרע בצפיפות.

שמונת הדונמים שלו מילאו מיכל החמצה שממדיו היו 3 על 10.5 מטרים. לפי הטבלה הסטנדרטית לחישוב קיבולת מיכל החמצה, פירושו של דבר שהוא קיבל 7.5 טונות תחמיץ תירס לדונם.

כ־300 ק"מ דרומה יותר בארצות הברית יכר לים כאלה הנם חזיון די נפרץ.

באזורים מסויימים בפנסילבאניה קיבלו איכרים מסויימים יבולי תחמיץ, בממוצע של מספר שנים, בגבולות של 6 טון ומעלה לדונם. איכרים מצטיינים בנירג'רסי אף הם הגיעו להישגים דומים.

באחד מאזורי מיסורי גורס אחד האיכרים, המגדלים תירס כלאיים, כי „יבול טוב פירושו 7.5 טונות תירס ירוק מקוצץ (המכיל 70 אחוז מים) לדונם".

עד כה טיפלנו רק בתירס בעל גידול תירס בשלחין בכמה מאזורי קאליפורניה ואריזונה החל לא מזמן. אולם יש להניח שאף בתנאים אלה יוכיח התירס את עצמו כעבור עת קצרה. מגדלים אשר ניסו להשוותו לגידולים רבי ערך אחרים מצאו כי אפשר להשיג בו יבולים של 11 טונות ואף למעלה מזה.

בלבד שהוא מניב כמויות מספוא גדולות עם שפע גרגרים אלא הנו אף בעל גבעולים מתוקים יותר ולעתים אף בעל עלים בשריים יותר.

אמנם יכול אתה להעלות את יכול החומר הירוק של התירס על ידי זריעת זנים אפילים יותר, אך על ידי כך מפחית אתה מיכול חמרי המזון ליחידת שטח. צ'רלס רוג'רס, המומחה לתחמיצים בתחנת הנסיונות של אוהאיו, גורס כי את יכול חמרי המזון הגבוה ביותר תקבל אם תזרע תירס כלאיים שהנו אפיל ב-10 ימים בערך מזן הגרגרים המקובל ביותר באזורך.

התירס היבש מאד והגרגרי ביותר של פליקס וויט הניב 3-4 טון לדונם, ובשנות ברכה הגיע אף ל-4.5 טונות.

יבולים כאלה יכולים להיחשב כמצויינים לגבי משיגאן בה חלה בדרך כלל עצירת גשמים בדיוק בעונה בה זקוק התירס לגשם במידה הרבה ביותר. תירס שמשמש לייצור תחמיץ מעניק לאיכר כמות חמרי מזון העולה בשליש על זו שהיה מספק לו אילו היה האיכר אוסף את האשכולים בלבד. יהא זה איפוא רק טבעי לברור עבור תירס לתחמיץ את חלקת הקרקע הטובה ביותר ולדשנה עד קצה גבול היכולת. זהו גידול בעל ערך רב ביותר המחזיר לכיסך סכום גדול יותר עבור כל לירה שהשקעת בדישון ובהדברת עשבים.

זריעה צפופה יותר למטרות ייצור תחמיץ מקובלת, אך השאלה היא — עד כמה כדאי לצפף? איכרים מסויימים בעלי עדרים ניכרים ושטחים מוגבלים מנסים להרחיב את תחומי עונת הגידול על ידי זריעת תירס לתחמיץ אחרי גידול מרעה שנקצר מוקדם.

רוי אמריק, המומחה להזנת בהמות באוניברסיטת משיגאן, מאמין כי תירס, שייזרע למטרות הכנת תחמיץ אחרי דגני מרעה שנקצרו מוקדם, יניב יותר חמרי מזון מכל גידול אחרי שיגודל באותם התנאים ובאותה העונה; הוא טוען שהתירס יעלה אף על העשב הסודאני.

מובן שזריעה מאוחרת מחייבת בחירת תירס כלאיים מבכיר יותר אשר יניב כמות מאכסימאלית של חמרי מזון תוך תקופה קצרה יותר. דישון נאות של השדה יסייע במידה רבה לשגשוגו של

מערכת העיכול של הפרה מבלי להתעכל כלל ועיקר.

„אל דאגה“, אומר הופמן, המומחה להזנת בהמות מאוניברסיטת משיגאן, והוא מוסיף ומציטט עבודת מחקר שמוכיחה כי שיעור הגרגרים הבלתי נעכלים אינו עולה על 6 אחוז. ואף אם נראה לך כי למעלה ממחצית הגרגרים מגיעה בלתי נעכלת אל תעלת הובל הנח לחזירים ליהנות מהם. על כל פנים, טוען הופמן, עולה תוספת החומר היבש בתירס שמניחים לו להבשיל קודם הקצירה על כל כמות שהיא שעלולה ללכת לאר בוד עקב אי התעכלות הגרגרים.

עם זאת אין פירושו של דבר שעליך להניח לתירס לעמוד בשדה עד שכל גבעוליו ועליו ימותו והכפור ייבש כל טיפת לחלוחית שבו. אם התירס יבש יותר על המידה, הוסף עליו מים במיכל ההחמצה. אולם זוהי תכונה אפיינית לתירס הכלי-איים, שהעלים והגבעולים עומדים בירקותם גם לאחר שהאשכולים כבר הבשילו. הנקודה החשובה היא — קצור את התירס מיד עם הבשלת האשכולים.

קצץ תירס בשל זה לקציצים דקים. קיצוץ טוב מקל על הידוקו של החומר במיכל ההחמצה וממעט סיכויי היווצרותם של חללי התעפשות. כמו כן מגדיל אתה על ידי כך את קיבולו של המיכל. מוהל הצמחים נוטף מכל החתכים ומסייע להתססה טובה של החומר.

פרות שתזנתן כתיקונה בחלות בדרך כלל בקציצי גבעולים ארוכים. מאידך העלה ניסוי שנערך בתחנת הנסיונות של איובה כי ריסוק התירס במכונה מיוחדת (מבלי לקצוץ), מביא אמנם לידי יצירת תחמיץ בעל גורי גבעולים ארוכים אך הוא בעל איכות טובה, ניתן יפה להידוק והגבעולים מרוככים ומרוסקים.

ובכן, מה עלינו לזרוע על מנת לקבל יבולי שיא של תירס מאיכות משובחת?

המומחים גורסים שיש לבחור למטרה זו תירס כלאיים לגרגרים שהנו אפיל בשבוע עד 10 ימים מתירס הכלאיים המקובל באזורך למטרות ייצור גרגרים.

חברות זרעים מסויימות מציעות לעתים תירס כלאיים מיוחד למטרות החמצה, אשר לא זו

18 אחוז חלבון בתערובת המזון המרוכז. הופמן מזהירנו כי כל פרה הניזונה בתחמיץ צריכה לקבל 5–7 קילו שחת ביום. פרות הניזון נות בתחמיץ בלבד מקבלות רק לעתים רחוקות את מלוא כמות החומר היבש הדרושה להן כדי להגיע לידי תנובה מאכסימאלית. אם אתה מגיש 7–9 קילו שחת קטניות טובה ביחד עם כ-22 קילו תחמיץ תירס אין אחוז החל"ב בן שבמנת המזון המרוכז צריך לעלות על 12–14.

עם כל ההתלהבות שצפה ועלתה בעת האחרון נה לגבי תחמיץ מגידולים אחרים עלולים חקלאים רבים להתחמיץ הזדמנות טובה להפיק תועלת מכסימאלית מאדמותיהם.

באזורים היפים לגידול תירס יכול הוא לייצר קילו חמרי מזון במחיר שלא יעלה כמעט על זה של גידולי המרעה. היבולים יהיו הרבה יותר גבוהים. פירושו של דבר — כמות מספוא גדולה יותר עבור עדר גדול יותר וכמות חלב גדולה יותר למכירה.

א. ר. נורמאן

(תורגם מן ה"פארמרס דייג'סט", חוברת יוני-יולי 1957)

התירס ולהשגת היכול בתוך תחומי העונה המתאימה.

מגדלי הבקר לבשר מאוחדים כנראה בדעתם הטובה על תחמיץ התירס, הן למטרות פיטום כלליות והן לשם סיום הפיטום קודם הוצאת הבהמות לשוק. ברנמן ממישיגאן טוען כי אפשר לצפות לתוספת משקל יומית של קרוב לקילו לראש ממנת מזון המורכבת מתחמיץ תירס ותוספות מינרלים וחלבון.

תחמיץ תירס הנו גם אחד ממיני המספוא רבי התועלת למטרות ייצור חלב. הופמן הראה כי ערכם התזונתי של גרגרי התירס שבתחמיץ למטרות ייצור חלב שווה לגרגרים מן המדושה. הוא מיעץ להוריד קילו גרגרי תירס מן התערובת על כל 10 קילו תחמיץ תירס המוגשים לבהמות.

תחמיץ תירס הנו מספוא עשיר באנרגיה. הוא מעודד ייצור חלב בהיותו מוגש ביחד עם שחת. הוא מספק גם כמות מסויימת של חלבונים, אך תכולת החלבונים שבו אינה עולה על 2%. יש צורך בתוספת חלבונית כדי לאזן מנת מזון המשרפת בתחמיץ תירס; מומחי ההזנה של אוניברסיטת מישיגאן ממליצים במקרים כאלה על 16–

ערימת תחמיץ מכוסה בריעת פוליאטילין